

Klimatkontrakt 2030

Mellan Helsingborgs stad och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2023

Klimatkontrakt 2030

Innehåll

Klimatkontrakt 2030	4
1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	5
2. Parter	5
3. Kommunens åtaganden	5
3.1. Kommunens klimatmål.....	5
3.2. Strategi.....	6
3.3. Organisation och ledning.....	7
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	8
3.5. Klimatinvesteringsplan.....	10
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	11
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	11
3.8. Klimatanpassning.....	13
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	14
3.10. Rapportering och uppföljning.....	15
4. Viable Cities åtaganden	15
4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030.....	16
4.2. Smart policyutveckling.....	16
4.3. Innovation.....	17
4.4. Samordnad finansiering.....	17
4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	17
5. Myndigheternas åtaganden	18
5.1. Smart policyutveckling.....	18
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	18

5.3. Samordnande insatser kring finansiering.....	19
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	19
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024.....	20
6.1. Governance.....	20
6.2. Klimatinvesteringsplaner.....	21
6.3. Konkurrenskraft genom omställning.....	22
6.4. Medborgarengagemang.....	22
6.5. Systemdemonstratorer.....	23
6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	23
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	24
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	24
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	24
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	25
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	27
9. Kontraktet.....	29
Klimatkontrakt 2030.....	30
Bilaga 1 - Länkar till dokument.....	31
Bilaga 2 - Tjänsteskrivelse.....	32

Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning. En samhällsutmaning som är både lokal och global och samtidigt ömsesidigt förstärkande av andra samhällsutmaningar som på ett fundamentalt sätt påverkar samhällets utveckling och hotar förutsättningarna för jorden. De arbetssätt vi hittills använt för att traditionellt utveckla vårt samhälle räcker inte längre. Vi måste arbeta på helt nya sätt. Tillsammans bygger vi en rörelse bland många aktörer i samhället för att nå missionen Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att nå detta. Det är ett långsiktigt åtagande som säkrar ett utvecklat samarbete mellan städerna och den statliga nivån. Utgångspunkten för arbetet är att ett ökande antal svenska kommuner och samhällen samlar en bredd av aktörer och mobiliserar på många nivåer – lokalt, regionalt, nationellt, internationellt – för att bana väg för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen. De städer och myndigheter som tillsammans med Viable Cities arbetar med Klimatkontrakt 2030 är föregångare som har ambitionen att bana väg för en bredare omställning som involverar många fler.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning vilket benämns som governance. Governance innebär att många aktörer på olika styrnivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning.

Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Klimatkontrakt 2030 skapar ett sammanhang som katalysator för nya, innovativa former av samarbete mellan städer, näringsliv, akademi, forskningsinstitut och civilsamhälle och bidrar därmed till utvecklad governance. Detta stärker förutsättningarna att mobilisera och driva en gemensam hållbar utveckling i en nutid och ett samhälle som i allt högre grad präglas av komplexitet.

Tillsammans bygger vi förmåga steg för steg att ställa om snabbare!

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till en fortsatt återhämtning och utveckling av svensk ekonomi i en tid som präglas av flera sammanlänkade kriser.

Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Helsingborgs stad.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Helsingborgs stad har som målsättning att hela kommunens geografiska yta ska vara klimatneutral till 2030. Detta innebär att utsläppen ska minska med minst 85%, inom Scope 1 och 2, jämfört med 1990-års utsläppsnivåer. Resterande utsläpp (max 15%) får kompenseras genom biologiska eller tekniska kolsänkor.

Stadens klimatarbete tydliggörs i flera styrdokument, däribland Helsingborgs livskvalitetsprogram, klimat- och energiplan samt eleffektplan.

Helsingborgs livskvalitetsprogram beskriver hur staden bidrar till att nå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Stadens ambition om en hållbar utveckling är att alla invånare ska uppleva en hög livskvalitet, men med låg miljöpåverkan så

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

att människor och företag når sin fulla potential i en långsiktigt hållbar tillväxt, och så att kommande generationer också kan uppleva en god livskvalitet. Minimerad klimatpåverkan är ett utpekad fokusområde i livskvalitetsprogrammet.

Klimat- och energiplanen ligger under livskvalitetsprogrammet och sätter ramarna för klimatarbetet för perioden 2018 till 2024. Därutöver har Helsingborgs stad även antagit en eleffektplanen för 2022 till 2026 som bidrar till att säkerställa ett framtida hållbart, säkert, och effektivt elenergiutnyttjande.

En ny klimat- och energiplan är under framtagande och ska beslutas under hösten 2024. Den nya planen ska bland annat omfatta de stora förflyttningar som krävs för att nå nettonollutsläpp av växthusgaser inom det geografiska området Helsingborg senast 2030.

I den nuvarande klimat- och energiplanen finns långsiktiga ambitioner om att de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser ska minska till 1–2 ton per invånare och år, samt att det ekologiska fotavtrycket ska minska till en hållbar nivå senast år 2045. Även om måldåret för klimatneutralitet inom det geografiska området har skärpts till 2030 är det mycket viktigt att även fortsätta arbeta för att minska utsläppen utanför kommungränsen som uppstår på grund av import av varor och långväga resor.

Utgångspunkten är att den nya klimat- och energiplanen ska adressera klimatutsläppen inom de sektorer som står för mest utsläpp. Transporter står för de största utsläppen i Helsingborg och kommer att vara ett fortsatt prioriterat område i den nya klimat- och energiplanen. Byggsektorn kommer att vara ett annat prioriterat område. Helsingborg växer och det behöver byggas nya bostäder och arbetsplatser med minsta möjliga klimat- och miljöpåverkan. När det gäller utsläpp som koncernen inte har ensam rådighet över att minska, kommer arbetet att vara inriktat på staden som möjliggörare, att stärka samverkan med civilsamhället och företag samt att jobba med beteendepåverkan.

För den innevarande mandatperioden har Helsingborgs kommunfullmäktige fastställt fyra centrala inriktningar som är vägledande och prioriterade över hela förvaltningen och koncernen. Målet om att uppnå klimatneutralitet 2030 och att stärka vår förmåga till samarbete med invånare, näringsliv, akademi och andra städer samt offentliga aktörer är särskilt prioriterat enligt Helsingborgs politiska ledning.

3.2. Strategi

I stadens klimat- och energiplan pekas sex prioriterade områden ut, vilka kommunkoncernen primärt ska agera inom i sitt klimatomställningsarbete.

Dessa områden är:

- Klimatutsläpp och resursanvändning i balans.
- Transporter och resor: Bryta beroendet av fossila bränslen inom transportsektorn och öka andelen hållbara resor och transporter.
- Konsumtion: Skapa alternativ till konsumtion av resurskrävande livsmedel, varor och tjänster.
- Energi: Använda energi effektivt och klokt, såväl förnybar energi (sol och vind) som återvunnen energi ska utvecklas så långt som möjligt.
- Finansförvaltning: Främja en hållbar kommunal finansmarknad.
- Kolinlagring: Öka inlagringen av koldioxid i mark och vegetation.

Med anledning av att Helsingborgs stad tar fram en ny klimat- och energiplan görs en översyn av de sex prioriterade områdena. För att Helsingborg ska kunna nå målsättningen om klimatneutralitet behöver de mest effektiva sätten att minska klimatavtrycket prioriteras.

3.3. Organisation och ledning

Helsingborgs stad har som ambition att vara ledande i klimatarbetet, vilket är utgångspunkten i stadens klimat- och energiplan. Planen har tagits fram gemensamt inom kommunkoncernen och pekar ut riktningen för hur klimatarbetet ska bedrivas. Planen syftar till förändring och utveckling.

För att skapa varaktig förändring krävs ett starkt politiskt och offentligt mandat. Genom att ta till sig nya former av styrning som betonar samarbete, delaktighet och innovation kan Helsingborg komma ännu längre i sitt klimatarbete. Målet om klimatneutralitet till 2030 har brett politiskt stöd i Helsingborg.

Ansvar för, och genomförande av, klimatomställningsarbetet är ett gemensamt åtagande, som utgår från beslut i kommunfullmäktige och som genomförs av koncernen med stöd i reglementen och ägardirektiv. Från och med 2024 stärks omställningsarbetet genom införande av en stadsstyrning under stadsdirektör och miljödirektör med fokus på klimatneutralitet 2030. Nya resurser tillförs samordningen av det koncernövergripande omställningsteamet.

Miljönämnden ansvarar för samordning och uppföljning av klimat- och energiplanen. Utöver klimat- och energiplanen finns flera andra styrdokument som på olika sätt pekar ut stadsövergripande riktningar och målsättningar som bidrar till arbetet mot ett klimatneutralt Helsingborg. Genom att bygga starka horisontella team med avsatt tid, mandat att agera och tillgång till budget skapas ytterligare framgångsfaktorer i stadens fortsatta klimatarbete.

För att åstadkomma ett klimatneutralt Helsingborg till 2030 finns bland annat ett behov av att:

- Tjänstepersoner på högt uppsatta positioner aktivt arbetar för att driva frågan om klimatneutralitet i olika forum för beslutsfattande i syfte att säkerställa starkt stöd och genomförande.
- Tydliggöra kopplingen till hållbar utveckling i samtliga budgetbeslut inom kommunkoncernen.
- Förbättra bedömning av faktisk effekt av olika klimatåtgärder, i syfte att tydligare prioritera åtgärder som krävs för att uppnå klimatneutralitet.
- Bedöma risker av investeringar i klimatåtgärder eller åtgärder med positiv climateffekt.
- Utöka samarbete med näringsliv, civilsamhället och akademin.
- Kontinuerligt kommunicera status och utmaningar för klimatarbetet.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

Stadens nya målbild är: Tillsammans gör vi Helsingborg till en av de bästa städerna att leva och verka i 2027. Vi når målet med hjälp av samspel och innovation. I staden pågår en rad initiativ där kommunen samarbetar med näringsliv, akademi och civilsamhälle för att lösa de komplexa samhällsutmaningar Helsingborg står inför.

I Helsingborg ska den nya klimat- och energiplanen för perioden 2025 – 2030 omfatta hela det geografiska området och blir därför hela kommunens plan. Företag och föreningar har bjudits in i processen med att ta fram underlag till nya mål och åtgärder.

Helsingborgsdeklarationen och Klimatavtal i Helsingborg är viktiga strategiska plattformar för att följa upp åtgärder och initiera samarbeten för att uppnå klimatneutralitet 2030.

- Helsingborgsdeklarationen är en satsning som staden faciliterar, som innebär att tillsammans med ett 50-tal aktörer från hela logistikkedjan, ta sikte på att Helsingborgsregionen ska bli Europas mest snabbväxande och hållbara logistiknav, med siktet inställt på klimatneutralitet 2030. Helsingborgsregionen har ett av Sveriges bästa logistiklägen och en betydande del av näringslivet är kopplade till just logistikkedjan.
- Klimatavtal i Helsingborg är en plattform där företag, föreningar och invånare arbetar för ett klimatsmart och hållbart samhälle. Företag och föreningar samordnas av Helsingborgs stad, medan invånarinitiativet Helsingborgarnas klimatavtal hanterar avtal för invånare. Genom att underteckna avtalet åtar sig företag och föreningar att minska sina koldioxidutsläpp under året och blir en del

av ett nätverk med likasinnade. De erbjuds även föreläsningar, nätverksträffar och stöd i sitt klimatarbete. Antalet företag och föreningar som skrivit under avtalet har fördubblats under 2023, och vi planerar att förbättra vårt arbete med att följa upp och vidareutveckla åtaganden företagen och föreningarna gör. Helsingborgarnas klimatavtal är ett medborgarinitiativ som riktar sig till vuxna och barn. En underskrift innebär att välja att själv leva ett mer hållbart liv, samtidigt som det är en uppmaning till stadens politiker om att ta klimatfrågan på allvar.

Staden har under 2023 förstärkt kopplingen mellan klimatarbetet och forskning, och också detta arbete genomgår en strategisk utveckling. Det handlar bland annat om att etablera standardiserat forskarstöd när nya projekt inleds. Föreläsningar, forskningsrapporter och MOOC:ar (nätbaserad utbildning) tillhandahålls efter behov från verksamheten.

I samarbete med Lunds universitet, Malmö universitet, Sveriges lantbruksuniversitet (Alnarp), Malmö stad, Helsingborgs stad, Lunds kommun samt lokalt näringsliv och andra organisationer har kunskapsplattformen "Klimatneutrala städer 2030 - Öppen akademi" initierats. Syftet är att skapa ett ömsesidigt kunskapsutbyte mellan forskare, städer, näringsliv och andra samhällsaktörer för att öka takten i klimatomställningen. Samarbete har också utvecklats inom specifika frågor. Forskare från har hållit föreläsningar inom klimaträttviseperspektivet, vi har haft workshops tillsammans och forskarna har medverkat genom expertgranskning.

Stadens forskningssamordnare organiserar återkommande *Climate talks* där forskare bjuds in för att lära, utmana och inspirera i omställningsarbetet. Vi för även in klimatperspektivet i andra sammanhang i staden, till exempel kommer stadens Demokratisamtal, där forskare bjuds in för att föreläsa om demokrati och invånarinvolvering, ett klimatperspektiv under hösten 2023.

Det finns en vilja att utforska vägar framåt för att aktivt främja delaktighet och öka möjligheterna för invånarna att ta del i utvecklingen av Helsingborg. I samband med att Helsingborgs stad nu arbetar fram en ny klimat- och energiplan så ska det under 2024 genomföras minst 25 dialogtillfällen om klimatfrågor med invånarna. Samtidigt strävar vi efter att skapa mötesplatser för gemensamt lärande och idéutbyte mellan olika aktörer som arbetar med att involvera Helsingborgsinvånare i klimatomställningen.

Helsingborgs stads visionsfond är tydligt inriktad mot de politiska prioriteringarna där klimatneutralitet 2030 är en av fyra politiska inriktningar för mandatperioden och utlysningar kopplas bland annat till klimatomställningen. Det finns fler och fler föreningar som kommer med i Helsingborgs klimatavtal och särskilt riktade utlysningar kopplade till klimatomställning för folkbildning/studieförbund har genomförts under 2023.

Miljönämnden har uppdraget att under 2024 instifta en klimatneutralitetsfond som ska uppmärksamma och välkomna goda idéer och initiativ från civilsamhället som bidrar till ett klimatneutralt Helsingborg år 2030.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Till den nya klimat- och energiplanen sammanställs åtgärder inom varje utsläppssektor för att nå stadens mål att bli klimatneutralt 2030. Åtgärderna kostnadsberäknas och effektbedöms med hjälp av externa konsulter, med syfte att bedöma om planen är tillräcklig för att nå klimatneutralitetsmålet samt att bedöma förväntad nytta i förhållande till kostnad. Det är viktigt att knyta effekter och kostnader till åtgärder för att staden ska kunna prioritera och satsa på det som ger mest effekt för pengarna.

Helsingborgs stad gjorde en andra inlämning av "Climate city contract" till NetZeroCities i september 2023. Inför inlämningen gjordes en uppdatering av koncernens Plan för klimatpositiva investeringar för åren 2024 - 2030. Planen innehåller allt från beslutade och påbörjade investeringar till identifierade behov av investeringar och visioner. Investeringarna ska enligt planen finansieras av egna medel, EU-bidrag, bidrag från svenska myndigheter, regionen, privata företag och privatpersoner. Att staten och regionerna erbjuder medfinansiering av infrastrukturprojekt är viktig för att staden ska kunna genomföra planerade satsningar på hållbar mobilitet.

Stadsmiljöavtalen har varit en viktig finansieringsmöjlighet för Helsingborgs stad som nu enligt budgetpropositionen från den 20 september ska fasas ut från nästa år. Redan den aviserade sänkningen av reduktionsplikten på diesel och bensin kommer att avsevärt försvåra arbetet med att nå utsläppsmålet inom transportsektorn till 2030.

I stadens budgetprocess ska alla investeringar i den sju-åriga investeringsplanen belysas, beskrivas och kategoriseras utifrån ett hållbarhetsperspektiv. På så sätt uppmärksammas de investeringar som bidrar till att social och miljömässig hållbarhet. Bolagen har sina egna budgetprocesser. Bolagen styrs utifrån bolagsordningen och ägardirektivet. Under våren har de helägda bolagens ägardirektiv uppdaterats och stadens inriktning: "Helsingborg ska vara en stad med hög livskvalitet som siktar på klimatneutralitet 2030", har skrivits in i ägardirektiven.

Helsingborgs stad har två ramverk för hållbara obligationer. Dessa har hittills möjliggjort upplåning med 1,5 miljard kronor, vilket motsvarar ungefär en femtedel av den totala låneskulden. Målet är att all obligationsupplåning ska göras genom hållbara obligationer.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Helsingborgs stad använder ett digitalt verktyg för att visualisera och kommunicera stadens utsläppskällor och åtgärder. Verktöget är ett stöd vid kvantifiering av effekten av åtgärder vilket kommer att vara till stor nytta när kommunkoncernen tar fram en ny klimat- och energiplan. Det visar var Helsingborg har luckor i åtgärdsarbetet och kan fungera som diskussionsunderlag i de fall det finns olika vägval för att nå samma utsläppsminskning. Verktöget hanterar kopplingen mellan olika åtgärdsmekanismer i samhället. Det visar om summan av olika ansträngningar på lokal och nationell nivå gör att Helsingborgs stad når sina mål. Verktöget utvecklas kontinuerligt för att i allt högre grad kunna användas till stöd för att ta fram klimatinvesteringsplaner.

Det finns även en ambition om att utveckla användandet av digitala verktyg för att visa hur koncernen tillsammans med externa aktörer i Helsingborg gemensamt bidrar till att nå nettonoll-utsläpp inom Helsingborg till 2030. Förhoppningen är också att kunna synliggöra olika aktörers åtaganden inom det lokala klimatavtalet.

Digitala verktyg är till hjälp för att informera företag, föreningar och invånare om klimatläget i Helsingborg på ett lättöverskådligt sätt och ge möjlighet för dessa grupper att ställa frågor och komma med synpunkter på klimatarbetet.

Det finns även stora möjligheter att använda digitala verktyg i dialog med invånare, bland annat Dialog Helsingborg. Plattformen kan användas för att involvera eller samskapa med stadens invånare.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Teknik och digitalisering är ofta det första som dyker upp i tankarna när man talar om innovation. Men begreppet omfattar så mycket mer än så. I grunden handlar det om att våga utmana våra befintliga arbetssätt, att söka efter nya och förbättrade sätt att möta behov samt att faktiskt implementera dessa nyskapande lösningar inom alla delar av stadsverksamheten. Det innebär att vi måste vara beredda att experimentera och testa idéer som tidigare inte prövats, även om det innebär att vi misslyckas ett antal gånger innan vi hittar den rätta vägen.

De senaste tre åren har Helsingborgs stad lagt särskilt fokus på att stärka kultur, struktur och förmåga inom innovation. Varje förvaltning har strategiska funktioner för utveckling och innovationsledning, och förvaltningarna har också öronmärkt egna resurser för att främja innovationsarbetet.

Staden riktar sitt innovationsarbete mot 15 gemensamma utmaningar, med målet att skapa ett smartare, mer hållbart och inkluderande Helsingborg. De fyra utmaningar som mest direkt kopplas till stadens klimatarbete är:

- Att minska stadens klimatavtryck och främja övergången till ett cirkulärt samhälle.

- Att dra nytta av näringslivets intresse för en grön omställning.
- Att engagera och involvera invånarna i skapandet av en mer hållbar stad.
- Att utnyttja data för att förbättra tjänster och livskvalitet.

Genom att våga utmana nuvarande arbetssätt kan nya och bättre lösningar implementeras i stadens alla verksamheter. Staden behöver både driva egna initiativ/program och agera testbädd för omvärlden.

Den nystartade avdelningen för innovation och transformation riktar sin verksamhet mot stadens prioriterade utmaningar, där klimatneutralitet 2030 är en av dem. Ambitionen är att skapa en långsiktig innovations- och transformationsförmåga, så att vi kan leda, stötta och driva på omställningsarbetet. I det arbetet ingår både att vara ett stöd och en plattform för samarbeten inom staden, men också med andra städer, näringsliv, invånare, akademi och andra partners.

Inom avdelningens funktioner återfinns till exempel:

- Metodik, processledning och utvärdering
- Stöd portföljhantering förvaltningar
- Stöd till prioriterade initiativ och uppskalningar
- Samordning av strategiska nätverk och innovationsprogram (regionalt/nationellt/europeiskt)
- Finansiering
- Samverkan med forskning
- Testbäddskoordinering
- Portföljhantering kopplat till Smart Hållbar stad (klimat och digitalisering)

I november 2023 lanseras Helsingborgs Innovation District (HEIDI). Initiativtagare är Campus Helsingborg/Lunds universitet, Region Skåne och Helsingborg stad. Detta distrikt kommer att utgöra en fysisk plats där staden, universitet, olika stödorganisationer, inkubatorer samt både små och stora företag kan sammanstråla för att främja entreprenörskap och innovation. Tematiskt fokus sätts av aktörerna aktiva inom distriktet och är tydligt länkat till smart och hållbar tillväxt och samhällsutveckling.

3.8. Klimatanpassning

Helsingborgs stad har som mål att stå robust mot klimatförändringar. Det innebär minimering av risk för allvarlig påverkan på samhället och innefattar skydd av människors liv och hälsa, ingen eller minskad påverkan på samhällsviktiga funktioner och anläggningar samt minimering av stora skador i samband med extremväder.

För att nå målet är klimatanpassning integrerat i de processer som reglerar fysisk planering och finns beskrivet i styrdokument och tillika verktyg som vägleder i frågor om klimatanpassning. Dessa är PM klimatanpassning, kommunens översiktsplan 2021, Dagvattenpolicyn samt Handlingsplan för klimatanpassning. I dessa lyfts planeringsstrategier, riktlinjer och stöd för klimatanpassning av ny bebyggelse och exploateringsområden. De senaste årens värmeböljor, torka och långsiktiga förändringar av medeltemperatur och medelnederbörd gör att all planering i allt högre grad tänker in blågröna multifunktionella lösningar. Ett exempel är Miljonprogramområdet Drottninghög där man i samband med ombyggnation och förtätning ändrade all befintlig dagvattenhantering från att ha varit traditionell via ledningar till att tas omhand ytligt. Vattnet leds till en ny dagvattendam som kombineras med rekreativa värden. För bebyggelse i riskområden finns riktlinjer som vägleder hur ny bostadsbebyggelse ska beakta havsnivåhöjning samt vad som gäller inom markerat område för respektzon kust. Vidare utformas detaljplaner alltid utifrån att planen ska kunna hantera ett 100-års regn.

Beslutade styrdokument har under 2023 konkretiserats i ett planeringsverktyg (storymap) som fokuserar på kustskydd, skyfallshantering och kusterosion inom särskilt prioriterade område. De två mest utsatta platserna är centrala Helsingborg med samhällsviktiga funktioner som löper stor risk att översvämmas vid högt vattenstånd samt Råå, ett lågt liggande samhälle söder om Helsingborg. För båda områdena planeras kustskydd. Som en extra skyddsåtgärd för att säkra funktioner som hotas idag, tar kommunen tillsammans med Trafikverket fram en beredskapsplan för hur tillfälliga skydd ska hanteras.

Samverkan med myndigheter, kustkommuner, forskning och stadens VA-bolag är en nyckel för komplexa frågor som klimatanpassning. Helsingborg stad samverkar med dem alla och deltar även i EU-projekt som Life Coast Adapt i syfte att motverka kusterosion med hjälp av naturbaserade lösningar. Arbetet följs upp och utvärderas när projektiden är slut för att se om några av lösningarna passar att skala upp. Att utvärdera och dra lärdomar av lyckade och mindre lyckade lösningar är en viktig aspekt för strategi- och planeringsarbete. Ett sådant arbete har gjorts inom Mariastaden där man redan på 1990-talet anlade öppna dagvattensystem och som idag sticker ut som ett lyckat exempel på planering där gestaltning, grönska och öppen dagvattenhantering samarbetar och bidrar till en robustare miljö med rekreativa och biologiska värden.

En viktig aspekt och utmaning för att klara klimatmålen är att möjliggöra klimatanpassning för naturmiljöer. Resilienta ekologiska system binder kol, uppehåller vatten, reglerar temperatur på land och bidrar till folkhälsan. Utmaningen består i att olika bevarandevärden står mot varandra och att det idag saknas strategier som vägleder hur kommuner ska gå till väga för att naturen ska få ges utrymme. Med stigande hav behöver vi fundera kring vart kustens ekosystem ska få lov att krypa upp

på land, vart framtidens grunda bottnar och stränder ska finnas och om det finns biotoper på land som riskerar försvinna på grund av torka eller översvämning. Värden som riskerar försvinna behöver kartläggas och därefter behöver det tas fram en strategi och planeringsarbete som möjliggör klimatanpassning för naturmiljöer.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Transporter är den största utsläppssektorn och står för 37 % av klimatutsläppen i Helsingborgs stad. Det kommer att krävas strukturomvandlande förändring för att nå klimatneutralitet till 2030 och därför fokuserar staden på åtgärder inom mobilitet och transporter som har stor inverkan på klimatet.

En trafik- och mobilitetsplan som uppfyller kraven för en Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP) kommer att tas fram de närmaste åren. Krav på SUMP är en konsekvens av accepterat utpekande av Helsingborg till en s.k. större urban knutpunkt vid utveckling av det transeuropeiska transportnätet (TEN-T). Planen kommer att utgå från mål om utsläpp i stadens klimat- och energiplan samt mål om klimatneutralitet 2030 och vara klar senast 2025.

Framtidens hållbara mobilitet når inte staden på egen hand, utan i samverkan med andra. Genom Helsingborgsdeklarationen, en arena för samskapande, ökar staden takten mot klimatneutralitet tillsammans med det lokala näringslivet, akademien och offentliga aktörer, vilka har del i logistikkedjan.

Mobilitet och transporter är bärare av sociala strukturer i samhället. Hållbar mobilitet med god tillgänglighet och nåbarhet är en förutsättning för social och ekonomisk hållbarhet. Därför utvecklar Helsingborg gång, cykel och kollektivtrafik till det mest konkurrenskraftiga transportvalet för alla. Staden bjuder in till samskapande och uppmuntrar initiativ som ligger till grund för en hållbar livsstil. Planprocesser ska möjliggöra hållbara beteenden för både boende och verksamheter.

Helsingborg satsar på att bygga cykelinfrastruktur men också på beteendepåverkan. Hela 85 % av deltagarna i det Vinnovafinansierade projektet 300 testcyklister uppger att de vill fortsätta cykelpendla efter projektiden. Helsingborg har 2022 och 2023 blivit årets cykelfrämjandestad.

Helsingborgs stad har ambitionen att arbeta mer med systemförändringar och ser fram emot utlysningar som eftersträvar detta.

3.10. Rapportering och uppföljning

Effekten av stadens samlade insatser utifrån livskvalitetsprogrammet sammanställs vartannat år genom en uppföljningsrapport. Ansvaret för rapporten och redovisning av resultatet till kommunfullmäktige ligger hos avdelningen för strategisk samhällsutveckling på stadsledningsförvaltningen.

Miljönämnden ansvarar för uppföljning av ambitioner och åtgärder i Helsingborgs klimat- och energiplan. Uppföljning görs vartannat år och redovisas bland annat till politikerna i Beredningen för livskvalitet, där representanter från partierna i kommunfullmäktige sitter med. Vartannat år rapporteras också stadens utsläppsstatistik och klimatarbete till Borgmästaravtalet 2030 och WWF One planet City Challenge genom Carbon Disclosure Project (CDP). Helsingborgs stad kommer även årligen att uppdatera sitt klimatkontrakt gentemot EU i och med deltagandet i satsningen på EU:s 100 klimatneutrala och smarta städer 2030. Klimatkontraktet omfattar åtaganden, klimathandlingsplan och klimatinvesteringsplan.

För rapportering av Scope 1- och Scope 2-utsläpp använder staden utsläppsstatistik från nationella emissionsdatabasen med data från SMED (Svenska MiljöEmissionsData) och energistatistik från statistiska centralbyrån (SCB). För uppföljning av Scope 3-utsläpp kommer staden framöver att använda konsumtionskompassen från Stockholm Environment Institute. I och med att det inte har funnits tillgång till konsumtionsbaserad utsläppsstatistik tidigare på kommunnivå finns ett behov av att kommuner får stöd i att bevaka utveckling av statistiken och välja ut relevanta och jämförbara indikatorer.

Helsingborgs stad har lanserat två ramverk för hållbara obligationer. Dels ett så kallat hållbarhetskopplat ramverk som är knutet till stadens strategi om minskade utsläpp av växthusgaser i Helsingborg. Men också ett hållbart ramverk som fokuserar på enskilda gröna och sociala projekt. Rapportering av utsläppsminskningar och hållbarhetseffekter kopplat till dessa ramverk kommer att ske årligen.

Vid rapportering och uppföljning blir det tydligt att det pågår många relevanta projekt på pilotnivå. För att dessa ska ha potential att bidra "på riktigt" i klimatomställningen ser Helsingborg behov av system för spridning av lyckade piloter och uppskalningsinitiativ där staten är med och stöttar.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030

Det sker nu en allt snabbare mobilisering kring omställningen lokalt, nationellt och internationellt där klimatkontrakten används som verktyg. Det kräver en bättre förmåga att samordna arbetet och kontinuerligt vidareutveckla kontrakten för att åstadkomma; uppskalning, breddning, replikerbarhet, prioritering samt en mer effektiv samordning av möten och dialoger mellan aktörerna.

Viable Cities programkontor utvecklar därför en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige för att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt där myndigheternas, kommunernas och övriga relevanta aktörers åtaganden utvecklas och vässas steg för steg. Detta görs parallellt med insatser för implementering och skalning för att på ett bättre sätt att driva på omställningen. Samordningsfunktionen ska stödja uppbyggnaden av aktörernas gemensamma förmåga till omställning från kunskap till implementering och utveckla processen för klimatkontrakten till nästa nivå – såväl i ett lokalt, nationellt som internationellt sammanhang.

Samordningsfunktionen ska höja kunskapen och skapa bättre möjligheter för kommuner och aktörer att på lokal nivå dra nytta av och utveckla arbetssätt för att tillvarata de omfattande policypaket på EU-nivå som är ett resultat av European Green Deal (exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar).

4.2. Smart policyutveckling

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör kring policy och regelverk med tillhörande insatser inom smart policyutveckling. Dels handlar detta om att ge kommuner bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning (exempelvis policypaketet Fit for 55). Dels innefattar det processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kopplar till myndigheternas åtaganden (se avsnitt 5.1) samt utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6.5).

4.3. Innovation

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär (systemkopplare, mellanrumsledare, gränsgångare) för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

För att underlätta för kommuner att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att kroka arm med andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030. Det gäller framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

4.4. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommuners behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans med myndigheterna utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl plattformen för genomförande av EUs mission, NetZeroCities som CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar i fler länder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT). Viable Cities är också delaktiga i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), liksom med "New European Bauhaus".

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Under 2024 fortsätter myndigheterna att utveckla stödjande strukturer och nya arbetssätt för en mer sammanhållen, strategisk och lärande utvecklingsprocess. I denna fungerar Rådet för hållbara städer som ramverk och strategiskt forum för myndighetssamverkan, Svensk modell för Hållbar utveckling, som operativ plattform för myndighetssamverkan och Klimatkontrakt 2030 som gemensamt innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna.

Som en del av det kommer Klimatkontraktsmyndigheternas innovationsteam tillsammans ansvara för att driva följande innovationsprocesser: Policylab (5.1), Systemdemonstratorer (5.2) och Lokal portföljanalys (5.3). Arbetet innebär även medverkan i Transition Lab som Viable Cities faciliterar. Myndigheterna avser att på Arena klimatkontrakt, mötesplatsen för dialogverkstad mellan kommunerna och myndigheterna, under 2024 särskilt fokusera på utvecklingen av Klimatkontrakt 2030 som innovation av governance. (se 6.1)

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2024 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Smart policyutveckling

Tillsammans med kommunerna samverkar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

Under 2024 fortsätter arbetet med policylabb inom ett eller flera av de identifierade utmaningsområdena: inkluderande och hälsofrämjande mobilitet, markanvändning och markanvisning, energiplanering- och energieffektivisering samt cirkulära resurs- och materialflöden. Ett gemensamt utvecklings- och planeringsarbete pågår genom samverkan och dialoger för att förtydliga policyutmaningar och identifiera huvudaktörer, samt säkerställa omställningspotential av policylabb.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning. Myndigheternas

stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former såsom till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.²

Under 2024 åtar sig myndigheterna att fortsatt utveckla och finansiera nya typer av insatsformer, såsom: Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer, (Läs mer under 6.5) och Urban Twin Transition Center² för digitalisering som ger bättre stöd för städers klimatomställning.

5.3. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna utvecklar löpande samordningen kring insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning och samlad information.

Baserat på den innovationsprocess om metodutveckling för lokala portföljanalyser som genomfördes 2023 avser myndigheterna att under 2024 leverera sammanställda utdata från vissa av myndigheternas finansiering till samtliga 23 kommuner. Innovationsarbetet kommer även att fortsätta under 2024 i syfte att dels höja kvaliteten och täckningen av levererade data, dels genom ett eller flera fördjupningsprojekt i samarbete med vissa intresserade kommuner för att effektivisera processen och öka nyttan hos mottagarna. Det långsiktiga målet med portföljanalyserna är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats. Här har myndigheterna åtagit sig att löpande publicera information om finansieringsmöjligheter och utlysningar samt samlat kunskapsstöd från alla ingående myndigheter som är med i Rådet för hållbara städer³.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförandet av EU:s regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

² Se [pressmeddelande från Internetstiftelsen](#)

³ Boverket, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Formas, Länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes (Statens centrum för arkitektur och design) Statens konstråd, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Trafikverket och Vinnova

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future (DUT) där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning "New European Bauhaus",⁴ European Urban Initiative (EUI)⁵ och Urbact⁶.

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen på EU-nivå om 100 klimatneutrala städer 2030. Ett exempel är programmet "CapaCITIES"⁷. Genom "CapaCITIES" initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024

De strategiska utvecklingsprojekten är viktiga acceleratorer för framväxten av ett ekosystem kring missionen om Klimatneutrala städer 2030 och utgör en gemensam plattform och arena för samverkan och lärande.

Under 2024 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Governance

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU-nivå, är grundläggande för en bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Det handlar om att koordinera och leda olika aktörer på olika nivåer i syfte att snabba på klimatomställningen och bromsa klimatförändringarna för att kunna bygga en hållbar framtid. Governance innebär att många aktörer på olika styrvågar arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning. Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska,

⁴ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställningen

⁵ European Urban Initiative, är en hubb för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu)

⁶ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

⁷ Energimyndigheten och Viable Cities deltar

ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Inför 2024 finns ett fortsatt stort utvecklingsbehov för en djupare förståelse för vad transformativ governance innebär och hur kommuner och städer kan arbeta med det i praktiken. Med erfarenheter och insikter från de första stegen kommer ett gemensamt analysstöd för klimatkontrakt att vidareutvecklas. Detta är ett arbete som måste ske i nära samarbete mellan Viable Cities, myndigheterna och kommuner. Arbetet kommer att samordnas av programkontoret som säkerställer ett förstärkt fokus på analys och uppföljning inom Arena Klimatkontrakt under 2024.

Mobiliseringen med hjälp av Klimatkontrakt 2030 har visat sig vara framgångsrikt och kommer fortsätta utvecklas för att ytterligare stärka, skala upp, bredda och snabba på omställningsarbetet. Det krävs en tydligare behovsorientering / prioritering och skarpare åtaganden från flera håll; från de nationella myndigheterna, från kommunerna och också kopplat till Viable cities roll / åtaganden.

Klimatkontraktet är ett nytt och innovativt verktyg för governance som bygger en långsiktig strategisk process från lokal till internationell nivå utifrån den gemensamma missionen om klimatneutrala och hållbara städer 2030.

6.2. Klimatinvesteringsplaner

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle.

Klimatinvesteringsplaner är en central del i arbetet med en utvecklad governance för missionen och under 2024 kraftsamlar vi inom Klimatinvesteringsplaner på flera områden; analyser och test om hur klimatinvesteringsplaner kan kopplas till ordinarie beslutsprocesser, inklusive färdplaner för klimatneutralitet på stadsnivå, analyser av nödvändiga klimatinvesteringar inom områden med stor påverkan på klimatutsläpp, exempelvis värme/kyla, mobilitet, mat osv, ekonomiska analyser av multipla nyttor av klimatomställning, exempelvis där klimatomställning kan bidra till såväl kostnadsbesparingar som kvantifierade nyttor som exempelvis ökad hälsa, fler arbetstillfällen, trygghet etc., hur hållbarhetsindikatorer kan införlivas mer systematiskt inom kommersiell förvaltning och kontraktshantering.

Under 2024 vidareutvecklas Viable Cities finansiella dashboard och införlivar investeringsplanssidan, finansiella indikatorerna och de finansieringsflöden som tillhandahålls av olika nationella myndigheter (se avsnitt 5.3). Funktionerna hos olika finansiella instrument kommer att kartläggas och ett antal lärcase startar där finansiella färdplaner tas fram. Dessutom kommer en utvecklad samverkan med

investerare för att diskutera hur man mobiliserar privat finansiering för klimatneutrala städer.

Arbetet med Klimatinvesteringsplaner i Sverige hänger nära samman med vad som händer inom plattformen för genomförande av missionen om klimatneutrala städer på europeisk nivå, NetZeroCities.

6.3. Konkurrenskraft genom omställning

En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier, och helt nya marknader, som i sin tur ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Företagens roll i klimatomställningen är central, både som stora utsläppare av växthusgaser men också som leverantör av lösningar för klimatomställning och klimatanpassning.

Under 2024 krafsamlar Viable Cities inom initiativet Klimatkonkurrenskraft för att tillsammans med en rad andra aktörer utforska vilka systemiska förändringar som kan accelerera samverkan kommun-näringsliv för att uppnå missionen klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Samverkan med de myndigheter som signerar Klimatkontraktet är i detta arbete centralt för att kunna driva policyförändringar. Initiativet är främst riktat mot de 23 städer som signerar Klimatkontrakt 2030, med målsättningen att skapa kunskap som kan användas i alla svenska kommuner.

Syftet är att tillsammans krafsamla kring viktiga insatsområden kopplat till städernas omställningsresor där företagen mobiliseras och är systematiskt engagerade. En viktig del i arbetet är att stärka varandra i att möta de möjligheter och utmaningar som EUs satsning på bland annat "Fit for 55" innebär. Exempel på insatsområden är upphandling, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling och etablering. I arbetet ingår att granska möjligheten att använda kommunala policydokument som upphandlingspolicy, näringslivsprogram och samt ägardirektiv för kommunala bolag för att driva utvecklingen. I arbetet samverkar Viable Cities även med näringslivsorienterade organisationer och initiativ på internationell, nationell och regional nivå där en viktig aspekt är en rättvis och inkluderande omställning.

6.4. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bland annat pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Utmaningarna förstärks av att vi samtidigt upplever en demokratisk utveckling där en växande andel av befolkningen känner sig utanför.

Under 2024 att vidareutvecklas samarbetet mellan städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

Under 2024 mobiliseras ett antal lärcase, tester och satsningar inom medborgardeltagande som syftar till att ge reellt inflytande till medborgarna för att snabba på klimatomställningen.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bland annat genom nya former för medborgarinvolvering (exv medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv New European Bauhaus) och politik för gestaltad livsmiljö. Medborgarnas kunskap och expertis måste tas tillvara i de beslut som påverkar deras liv, och dessa beslut måste förankras med det stora flertalet för att kunna leda till åtgärder och förändringar i den takt och omfattning som krävs.

6.5. Systemdemonstratorer

Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer är ett strategiskt utvecklingsprojekt inom Klimatkontrakt 2030. Förväntan på systemdemonstratorerna är att de ska ha en väsentlig roll i städernas förmåga att snabba på omställningen samt skapa hög synlighet och engagemang lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Satsningen har en tydlig inriktning mot missions-orienterad innovation, och betonar tydligt vikten av systemperspektiv i omställningsarbetet. En viktig del i insatsformen är ett portföljtänk, där flera åtgärder, initiativ och experiment tillsammans utgör en större helhet. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till utveckling av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Viable Cities och myndigheterna åtar sig att bidra till att systemdemonstratorerna lyfts i viktiga sammanhang på nationell och internationell nivå samt att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning. Samtliga kommuner inom Klimatkontrakt 2030 åtar sig att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning.

6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

Under 2024 sker en fortsatt mobilisering och utveckling för att stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med missionen klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bland annat

Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions (med forsknings- och innovationsprojekt inriktade mot 15-minutersstaden, energipositiva stadsdelar och cirkulär urban ekonomi) samt CapaCITIES (som utvecklar nationella stödplattformar likt Viable Cities i fler europeiska länder).

New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbete kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

På ett liknande sätt som EU mobiliserar 112 städer sker ett samarbete i Urban Transitions Mission inom det globala initiativet Mission Innovation, där en första etapp avser att samla cirka 300 globala städer.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

Under 2023 har Helsingborgs stad kraftsamlat i arbetet med att ta fram en ny klimat- och energiplan som ska beslutas under 2024. Planen sträcker sig mellan 2025 – 2030 och har som ambition att visa hur Helsingborg som geografisk yta ska vara klimatneutral redan 2030.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Helsingborgskoncernen har under året arbetat med en mängd olika åtgärder. För att lyfta några så kan följande nämnas:

- Idrifttagande av tung laddning tillsammans med bla Volvo.
- Utökad nätverkande med näringslivet avseende grön logistik och bygg via Klimatavtalet och Helsingborgsdeklarationen.
- Idrifttagande av biokolsanläggning hos NSR AB.
- Testning och utvärdering av CCS- pilotanläggning via Öresundskraft.

- Klimatneutrala städer 2030 – Öppen akademi har arbetat ett år med kunskapsutbyte mellan skånska städer som är med EU Mission 100 Climate-Neutral and Smart Cities by 2030 och akademien.
- Nya forskningsprojekt inom Recolab (NSVA)- området. (Uppdelning av avloppsvatten i tre fraktioner för att möjliggöra utökad biogasproduktion samt utvinning av näringsämnen).
- Uppföljning av byggprojekt för att minimera CO₂- utsläpp vid ny- och ombyggnation. Helsingborg.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2023 har Viable Cities arbete med att underlätta processen kring klimatkontrakt utvecklats. Viable Cities som program har också förberett en ny flerårig fas i programmet. Dessutom har ett betydande utvecklingsarbete skett kring klimatinvesteringsplaner och den nya insatsformen systemdemonstratorer har tagit nya steg. I det internationella samarbetet kring missionen har en process på EU-nivå kring klimatkontrakt etablerats och flera svenska städer har haft framgång i att bli delaktiga i arbetet med missionen om klimatneutrala städer med finansiering från Horisont Europa.

7.3.1 Processen kring klimatkontrakt

Under 2023 har arbetet gått vidare med att utveckla Viable Cities roll som underlättare av processen kring klimatkontraktet i samspel med de 23 städerna och 6 myndigheter som hittills är signatärer. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med klimatkontrakt 2030 ytterligare. Parallellt har arbetet fortsatt i de 23 städerna med att utveckla olika former av lokala klimatkontrakt som en del i att mobilisera lokala omställningsarenor med företag, offentlig verksamhet, akademi och forskningsinstitut och civilsamhälle. Mobiliseringen på EU-nivå med de 112 städer som är föregångare i missionen om klimatneutrala städer 2030 har också inneburit en process med att etablera klimatkontrakt där Viable Cities är delaktiga. Viable Cities ser ett ökat behov av att skapa synergier och arbeta med att utveckla stödet till lärande mellan städer och vidareutveckla gränssnitten mellan lokal, nationell och internationell nivå. Allt för att stärka den kollektiva förmågan till omställning.

7.3.2 Strategiskt arbete inför ny fas av programmet

Att på olika sätt skala upp relevanta satsningar för större effekt och snabbare takt i omställningen är en avgörande del i Viable Cities arbete framåt. Dessutom står det klart att det fortsatta arbetet behöver ske i en situation där multipla kriser sammanfaller med klimatkrisen. Under året har ett omfattande strategiarbete

genomförts som förberedelse inför nästa fleråriga fas i programmet. Viable Cities har i oktober lämnat in en ansökan om att bli ett av programmen inom den nya missionsinriktade programformen Impact Innovation. Parallellt lämnas underlag in för nästa fas som strategiskt innovationsprogram där en utvärdering av programmets första sex år färdigställts. Viable Cities har också på olika sätt lämnat inspel till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan, den kommande forsknings- och innovationspropositionen och och bidragit till SKRs beredning⁸ om hur kommuner och regioner kan förbättra och intensifiera arbetet med klimatanpassning och minskad klimatpåverkan.

7.3.3 Strategiska insatser för uppskalning och acceleration

Som en del i arbetet med klimatkontrakt har ett fortsatt utvecklingsarbete med klimatinvesteringar för städers omställning skett både i Sverige och i det Europeiska samarbetet. Inom ramen för detta har också dialogen utvecklats med relevanta finansaktörer. Under året har även arbetet med digitalisering intensifierats och i november etablerades Urban Twin Transition Centre i samverkan med Viable Cities. Arbete har också inletts med att förbereda processer för ökat medborgarengagemang / -deltagande för att skapa metoder och insikter som kan användas av många städer. Under året har i samarbete med Viable Cities även en forskarskola för rättvis omställning i städer startats vid Linköping universitet. Lunds universitet har även, i samarbete med Viable Cities, lanserat en Massive Online Open Course, MOOC: Cities, Climate and Change: Pathways and Opportunities. Även arbetet kring storytelling och kommunikation för omställning har vidareutvecklats. Nästa steg i arbetet med att utveckla en ny insatsform, Systemdemonstratorer, har tagits med finansiering från Vinnova och Viable Cities av två systemdemonstratorer: CoAct i Lund som fokuserar både på hållbar mobilitet och energipositiv stadsdel, och SnabbSam i Stockholm som inriktas på en fossilfri stadskärna. Andra städer är angelägna om att kroka arm i dessa satsningar för att lära tillsammans. Femton förstudier har finansierats inom Viable Cities för att utforska hur vi kan ge än mer kraft till städernas omställning inom tre områden: medborgarengagemang, klimatinvesteringar och regional samverkan.

7.3.4 Internationella allianser kring missionen

Fortsatt arbete med mobilisering av städer och länder kring missionen, där Viable Cities är delaktiga sker på flera sätt (exv NetZeroCities, Driving Urban Transitions, CapaCITIES, Urban Transitions Mission). Under året publicerades en utvärdering beställd av EU-kommissionen av arbetet inom EU med de fem missionerna⁹. Den drar bl a slutsatsen att missionen Climate-neutral and smart cities 2030 (Cities Mission)

⁸ Rättvis och hållbar omställning för klimatet – Förslag från SKR:s programberedning för hållbar omställning, SKR, september 2023

⁹ Alasdair Reid et al. Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas – Mission areas review report. 10.2777/61143, Europeiska kommissionen, 2023

redan har åstadkommit en betydande mobilisering för snabbare klimatomställning i städer. Utvärderarna pekar på att inrättandet av Cities Mission var viktigt och lägligt för att ta itu med "implementeringsgapet" och de systemutmaningar som enskilda städers klimatarbete aldrig kan lösa på egen hand.

Viable Cities har fortsatt sitt arbete som en av många internationella partners i NetZeroCities för att underlätta omställningen i de 112 städer (varav sju svenska). NetZeroCities har i dialog med EU-kommissionen utformat klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del. Ambitionen är, liksom i Viable Cities arbete i övrigt, att lärdomar, metoder och verktyg ska komma till nytta för många fler städer i deras omställning. Inom ramen för NetZeroCities har svenska städer haft framgång och beviljats stöd i flera satsningar för att förstärka sitt arbete med klimatomställningen. Exempelvis har Malmö, Uppsala och Umeå fått stöd i satsningen Pilot Cities (totalt cirka 45 milj kr), och inom satsningen Twinning som inriktas på lärtpartners för omställning finns Luleå (som matchas med Umeå) och Lund bland de städer som har blivit utvalda och matchade med pilotstäder.

I det arbete som bedrivits i ett antal år på global nivå inom Climate Smart Cities Challenge, och som involverar en rad svenska aktörer, tas nya steg i att vidareutveckla arbetet. Det handlar bland annat om att sammankoppla de fyra systemdemonstratorerna inom initiativet med de två svenska liksom att verka för mobilisering av kapital. Samarbetet med UN-Habitat är centralt i detta och en dialog förs om bredare samverkan med UN-Habitat med utgångspunkt i städers klimatomställning. Likaså har dialog inletts om ett bredare samarbete med Världsnaturfonden WWF kring städers klimatomställning i Sverige såväl som internationellt.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Inom Klimatkontrakt 2030 har myndigheterna under 2023 arbetat gemensamt med fyra innovationsprocesser. Inom Smart policyutveckling har fem utmaningar identifierats för policylab. I två städer testas Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer. En metod för lokal portföljanalys har testats och skalas upp. En fördjupad analys kring Klimatkontrakt som modell för utvecklad governance har genomförts.

7.4.1 Smart policyutveckling

Under 2023 genomfördes flera gemensamma workshops med klimatkontraktskommuner och klimatkontraktsmyndigheter, för att påbörja utvecklingen av mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel. Fem utmaningsområden identifierades och dessa kartlades och utreddes vidare med mål att fatta beslut om uppstart av flera så kallade policylab inom ett eller flera av de identifierade områdena. Representanter från myndigheterna arbetade vidare

mellan workshopparna med att bearbeta data som kom fram och planerade för kommande arbete. Allt arbete skedde under utforskande och lärande former med alla inblandade.

7.4.2 Systemdemonstratorer

Under 2023 har satsningen på Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer fortsatt. Utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas genomfördes, och två städer beviljades stöd. Utlysningen kommer under 2024 sömlöst att följas av utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Genomförandefas, vilken endast kommer vara öppen för samma två städer som beviljats stöd i Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas.

7.4.3 Lokala portföljanalyser

Under 2023 har myndigheterna fortsatt att utveckla en metod för portföljanalys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Metoden har under året testats i dialog med fem av kommunerna. Syftet har under året varit att undersöka och identifiera användningsområden i kommunerna, samt för att möjliggöra för en uppskalning till samtliga 23 kommuner. Årets arbete och genomfört test presenterades och vidareutvecklades gemensamt under Transition Lab Forum i Kristianstad under hösten.

7.4.4 Stärkt myndighetssamverkan

Under 2023 har myndigheterna inom Rådet för hållbara städer beviljats medel från det nationella programmet inom Europeiska regionalfonden (Eruf) för att utveckla en mer operativ myndighetssamverkan plattform. Samverkansplattformen har fått namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling. Syftet är att kraftsamla kring myndigheternas mer operativa arbete och utveckla ett samordnat och gemensamt arbete för att stärka kommunernas innovationsförmåga. För att öka synergier och lärandet mellan flera av myndigheternas närliggande uppdrag och initiativ beslutade Rådet för hållbara städer att under 2023 se över hur Rådet kan stärkas i sin roll som strategiskt forum och utgöra ett ramverk för den operativa samverkansplattformen Svensk modell för urban hållbar utveckling och Klimatkontrakt 2030 som en gemensam innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna samt ytterligare andra identifierade närliggande initiativ.

7.4.5 Klimatkontrakt som governancemodell

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU nivå, utgör grundläggande förutsättningar för bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Under 2023 riktade myndighetssamverkan, med Vinnovas analysstöd, ett särskilt fokus på governancefrågorna. I nära samarbete med Viable Cities och med aktiv medverkan av både myndigheterna och städerna, genomfördes ett strategiskt analysprojekt

“Klimatomställning av städer – en svensk modell för att öka takten i omställning.”
Utifrån de praktiska erfarenheterna under de senaste två decennierna, har begreppet “governance” för klimatomställning kunnat tas fram ur ett operativt perspektiv. Governance används när en myndighet behöver gå bortom det man har direkt rådighet över för att förverkliga ett mål, vilket också innebär systemskiften att gå från stuprörsbaserad verksamhet till helhetstänkande inom offentlig förvaltning. I governance samverkar myndigheten med näringsliv, civilsamhälle och akademi.

9. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Helsingborgs stad, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2023-12-08 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Christian Orsing

Kommunstyrelsens ordförande,
Helsingborgs stad

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Helsingborgs stad.

- [Livskvalitetsprogram 2016 – 2024 \(aktualiserat 2021\)](#)
- [Översiktsplan för Helsingborgs stad 2021 \(2021\)](#)
- [Klimat- och energiplan för Helsingborg 2018 – 2024 \(2018\)](#)
- [Eleffektplan 2022 – 2026 \(2022\)](#)

Bilaga 2 – Tjänsteskrivelse

Miljönämnden

Sammanträdesdatum 23 november 2023

Godkännande av förslag till Klimatkontrakt 2030 Viable Cities 2023, dnr 00163/2022

Sammanfattning

Helsingborgs stad har som ambition att vara ledande i klimatarbetet och medverkar sedan oktober 2021 i den nationella satsningen Klimatneutrala städer 2030, ledd av det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. Den 8 december 2022 skrev Helsingborgs stad tillsammans med 22 andra svenska städer under Klimatkontrakt 2030 Viable Cities för 2022.

Kontraktet ska årligen revideras på lokal och nationell nivå. Detta innebär att innehåll och utformning uppdateras i takt med nya identifierade behov och arbetssätt.

Innehållet i förslag till Klimatkontrakt 2030 har arbetats fram under 2023. Kontraktet kommer undertecknas den 8 december 2023, av Viable Cities, kommunstyrelsens ordförande och myndigheterna: Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket. Alla parter tar på sig att konkret bidra till att öka takten i klimatomställningen. Kontraktet är ett långsiktigt åtagande som säkrar samarbetet mellan samtliga 23 kommuner i satsningen Klimatneutrala städer 2030, samt de myndigheter som skriver under kontraktet.

I kontraktet beskrivs Helsingborgs klimatarbete såväl som utmaningar i arbetet mot klimatneutralitet 2030. Kontraktet samlar befintliga åtaganden och målsättningar från klimat- och energiplanen. Kontraktet föreslår inga nya åtaganden eller målsättningar, utan ger istället uttryck för hur staden arbetar idag och vilka möjligheter som finns att utveckla arbetet.

Beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för miljöstrategi och uppföljning, i dialog med tjänstepersoner från statsledningsförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen.

I ärendet finns följande handlingar

- Viable Cities klimatkontrakt 2030 för 2023

Förslag till beslut

Miljöförvaltningens förslag till miljönämnden är

att föreslå kommunstyrelsen att godkänna förslag till Klimatkontrakt 2030, i enlighet med upprättat förslag;

att föreslå kommunstyrelsen att genom kommunstyrelsens ordförande underteckna Klimatkontrakt 2030;

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Henrik Frindberg
Miljödirektör

Jens Gille
Avdelningschef
Avdelningen för miljöstrategi och
uppföljning

Beslutet ska skickas till
Handläggaren
Kommunstyrelsen